

Liite 2. HUSin ohje oppilaitoksille tartuntatautilain soveltamisesta

Tämä ohje koskee Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirissä (HUS) työharjoittelussa olevia ja heidän oppilaitoksiaan. Opiskelijoiden terveydenhuolto hoidetaan oppilaitoksen kautta.

Johtajaylilääkärin ohjeessa ja sen liitteissä kuvattu toimintatapa on aloitettu 1.3.2018.

Työharjoitteluun osallistuvalla opiskelijalla on oltava tartuntatautilain 48 pykälän mukaisesti joko **rokotuksen tai sairastetun taudin antama suoja**. Työnantaja voi käyttää vain erityisestä syystä rokottamatonta opiskelijaa asiakas- ja potilastiloissa, joissa hoidetaan tartuntatautien vakaville seuraamuksille alttiita potilaita tai asiakkaita. HUSissa tällaisia tiloja ovat kaikki asiakas- ja potilastilat sekä sairaan- ja potilaskuljetus. Vaatimus koskee ko. tiloissa pääsääntöisesti tai toistuvasti työskenteleviä. Rokotukset ovat vapaaehtoisia.

Lisäksi vaaditaan tartuntatautilain 55 ja 56 pykälien mukainen terveydentilan selvitys **keuhkotuberkuloosista ja salmonellasta**. Tuberkuloosiselvitys koskee terveydenhuollon toimintayksiköissä harjoittelevia opiskelijoita. HUSissa terveydenhuollon toimintayksiköitä ovat sairaalat ja avohoitoyksiköt. Salmonellaselvitys koskee elintarviketyöntekijöitä, jotka työskentelevät HUS Asvian potilas- ja henkilöstöruokailussa.

Oppilaitokset huolehtivat siitä, että opiskelijat saavat riittävästi tietoa tartuntatautilain mukaisista edellytyksistä toimia työharjoittelussa ja ohjaavat opiskelijan täyttämään HUSin itsearviointilomakkeen (Liite 4b). Se tulee täyttää vähintään kuukausi ennen työharjoittelun alkua.

Opiskelija vakuuttaa itsearviointilomakkeessa allekirjoituksellaan täyttävänsä sopivuuden tartuntatautilain mukaisiin tehtäviin työharjoittelussa. Selvityksen voi esittää suullisesti, mutta HUS suosittaa kirjallisen selvityksen esittämistä esimiehelle työharjoitteluun tullessa. Sopivuuden varmistaminen on harjoittelupaikan lakisääteinen velvollisuus ja harjoittelujakso voi peruuntua, jos sopivuutta ei voida varmistaa.

Mikäli itsearvioinnin perusteella ilmenee puutteita rokotesuojassa tai mahdollisen tartuntataudin oireita, tulee opiskelijan olla välittömästi yhteydessä opiskeluterveydenhuoltoon puutteellisen rokotussuojan täydentämiseksi tai keuhkotuberkuloosin tai salmonellan poissulkemiseksi. Kun rokotussuoja on täydennetty tai keuhkotuberkuloosi tai salmonella on poissuljettu, opiskeluterveydenhuollon ammattilainen vahvistaa tämän opiskelijan itsearviointilomakkeeseen allekirjoituksellaan ja työharjoittelu voi alkaa. Oireinen opiskelija ei saa aloittaa harjoittelujaksoaan ennen oireiden syyn selvittämistä.

On huomioitava, että rokotuksen antama suoja ei muodostu heti. Alla olevasta taulukosta löytyy turvallinen harjoittelun aloitusaika.

Tartuntatautilain edellyttämät rokotukset tai taudin antama suoja	
Tuhkarokko	<ul style="list-style-type: none"> • MPR (tuhkarokko, sikotauti ja vihurirokko) -rokotus tai tuhkarokkorokotus. • Rokotukset tuhkarokkoa vastaan aloitettiin vuonna 1975 ja MPR-rokotukset neuvoloissa vuonna 1982. Ennen vuotta 1965 syntyneet tulkitaan tuhkarokon sairastaneiksi. • Suoja tuhkarokkoa vastaan on syntynyt, mikäli on sairastanut taudin tai saanut 2 x rokotuksen (MPR- tai tuhkarokkorokote). • Rokotussuoja täydennetään, jos opiskelija ei ole sairastanut tuhkarokkoa, ei ole saanut yhtään rokotetta tai on saanut vain yhden rokotteen tuhkarokkoa vastaan. • Harjoittelun voi aloittaa 21 vuorokauden kuluttua ensimmäisen rokoteannoksen ottamisesta.
Vesirokko	<ul style="list-style-type: none"> • Suomalaisista noin 95 % on sairastanut vesirokon 12:een ikävuoteen mennessä. Syyskuussa 2017 aloitettiin rokotukset vesirokkoa vastaan neuvoloissa, joten työkäiset eivät ole saaneet rokotuksia osana rokotusohjelmaa. • Suoja vesirokkoa vastaan on syntynyt, mikäli on sairastanut taudin tai saanut 2 x rokotuksen. • Rokotussuoja täydennetään, mikäli opiskelija ei ole sairastanut vesirokkoa, ei ole saanut yhtään rokotetta tai on saanut vain yhden rokotteen vesirokkoa vastaan. • Harjoittelun voi aloittaa 21 vuorokauden kuluttua ensimmäisen rokoteannoksen ottamisesta.
Kausi-influenssa	<ul style="list-style-type: none"> • Kausi-influenssarokotus vuosittain; uusitaan joka syksy ennen influenssakauden alkua. • Sairastettu tauti ei anna suojaa seuraavalle tai kuluvalle kaudelle. • Tarkista yksiköstäsi, voitko aloittaa harjoittelun, jos et ole saanut rokotetta.
Hinkuyskä	<ul style="list-style-type: none"> • Jos harjoittelujakso tapahtuu tiloissa, joissa hoidetaan alle 1-vuotiaita lapsia (esim. Uusi lastensairaala, lasten vuodeosasto, lasten poliklinikka, lasten päivystys, synnytysosasto, synnyttäneiden osasto, perhepesähotelli, neuvola): • dtap-rokote: suoja kurkkumätää, jäykkäkouristusta ja hinkuyskää (difteria, tetanus ja pertussis) vastaan, erillistä hinkuyskärokotetta ei ole toistaiseksi saatavilla. • dtap-rokote hinkuyskää vastaan uusitaan 5 vuoden välein. • dtap-rokote annetaan vasta, kun edellisestä dT-rokotuksesta (kurkkumätä-jäykkäkouristus) on kulunut 2 vuotta. • Opiskelijaterveydenhuollon ei tule tilata dtap-rokotetta turhaan varastoon, vaan rokote kannattaa tehostaa vasta siinä vaiheessa, kun opiskelija on menossa hinkuyskäsuojan osalta vaadittavaan työharjoittelupaikkaan. • Harjoittelun voi aloittaa 21 vuorokauden kuluttua rokotteen ottamisesta.

Tartuntatautilain edellyttämät terveydentilan selvitykset	
Tuberkuloosi	<p>Tuberkuloosikysely toteutetaan uuden harjoittelujakson alkaessa, jos edellisestä on kulunut 2 vuotta.</p> <p>Keuhkoröntgen otetaan <u>aina, jos</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • on tuberkuloosiin viittaavia oireita <p>Keuhkoröntgen otetaan <u>oireettomilta vain, jos</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • on aiemmin sairastanut tuberkuloosin • on työharjoittelussa vastasyntyneiden osastolla ja on syntynyt tai työskennellyt vähintään 3 kk maassa, jossa tuberkuloosin ilmaantuvuus on korkea ($\geq 50/100\ 000$, kts. maaluettelo THL:n sivuilta). • on syntynyt maassa, jossa tuberkuloosin ilmaantuvuus on erittäin korkea ($\geq 150/100\ 000$, kts. maaluettelo THL:n sivuilta). • oleskellut vähintään 12 kk tai työskennellyt yhtäjaksoisesti vähintään 3 kuukautta maassa, jossa tuberkuloosin ilmaantuvuus on erittäin korkea ($\geq 150/100\ 000$, kts. maaluettelo THL:n sivuilta). • oireettomalta opiskelijalta ei tarvitse uusia keuhkoröntgeniä uuden työsuhteen alkaessa 2 vuoden välein, vaan tuberkuloosikysely riittää ja mikäli tulisi oireita esille, otetaan keuhkoröntgen. <p>Annetaan opiskelijalle informaatiota tuberkuloosin oireista ja ohjataan olemaan viipymättä yhteydessä opiskeluterveydenhuoltoon, mikäli kyseisiä oireita ilmaantuu.</p>
Salmonella	<p>Kaikille elintarviketyöhön harjoitteluun tuleville tehdään oirekysely ja annetaan informaatiota elintarviketyön hyvistä hygieniakäytännöistä. Jos elintarviketyöhön tulevalla opiskelijalla on parhaillaan tai hänellä on ollut edeltävän kuukauden aikana ripulitauti, otetaan F-BaktVIP (21088).</p> <p>Lisäksi ohjataan olemaan viipymättä yhteydessä opiskeluterveydenhuoltoon, mikäli ilmaantuu ripulitauti tai esim. lähipiirillä tai perheenjäsenellä on todettu edeltävän kuukauden aikana salmonellatartunta tai kuumeinen ripulitauti, kts. toimenpideohje THL:n sivuilta.</p> <p>Vastasyntyneiden osastoilla ja äidinmaitokeskuksissa työskenteleviltä sekä oireettomilta työntekijöiltä matkan jälkeen on poistunut vaatimus rutiininomaisesta ulosteen salmonellaviljelystä.</p>

Muuta huomioitavaa

HUSiin työharjoitteluun tulevat opiskelijat kuuluvat B-hepatiittirokotusten (kolmen rokotteen sarja) kohde-ryhmään osana kansallista rokotusohjelmaa, kts. rokotukseen oikeutetut opiskelijat [THL:n sivuilta](#). Rokotukset tulisi aloittaa opiskelun alkuvaiheessa siten, että ainakin kaksi annosta rokotetta on annettu ennen kuin opiskelija aloittaa työharjoittelun, jossa hänellä on riski saada B-hepatiittitartunta.

Käsien ihon on oltava kunnossa harjoittelujaksolle tultaessa. Opiskelijalla ei saa olla geeli- tai rakennekynsiä. MRSA- tai muita resistenttejä bakteereja etsitään viljelyillä vain sairaalan infektioidentorjuntayksikön erillisen pyynnön perusteella.

Ennen harjoittelujaksoa opiskelijan on tiedettävä tavanomaiset varotoimet ja harjoittelujakson aikana toteutettava niitä jokaisen potilaan hoidossa. Tavanomaiset varotoimet sisältävät mm. oikean käsihygienian, veri-varotoimet, suojainten käytön ja eritetahradesinfektion. Opiskelijalle sattuneessa veritapaturomatilanteessa on aina välittömästi neuvoteltava potilaan hoidosta vastaavan lääkärin tai päivystävän lääkärin kanssa veritartuntariskin arvioimiseksi.

Opiskelijoille sattuneista biologisista altistumisista ilmoitetaan HUS-riskit -ohjelman kautta.